

สรุปเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จาก E-learning

หลักสูตร มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard)

โดย นางสาวอภิสิทธิ์ มีกลาง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มวิจัยและพัฒนาหมอดินอาสาและบริหารจัดการเครือข่าย

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพข้อมูล (Data Quality Assessment: DQA) ให้หน่วยงานภาครัฐมีแนวทางมาตรฐานเดียวกันในการประเมินคุณภาพข้อมูล

๑.๒ เพื่อจัดทำเครื่องมือสำหรับการประเมินคุณภาพข้อมูล เช่น แบบตรวจสอบและแบบประเมินตนเอง เพื่อใช้ในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพข้อมูลอย่างเป็นระบบ

๑.๓ เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารจัดการและควบคุมคุณภาพข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๑.๔ เพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ทำให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการให้บริการประชาชนได้อย่างเหมาะสม

๒. สรุปเนื้อหารายละเอียด

๒.๑ ข้อมูล คือ สิ่งที่สื่อความหมายในทุกรูปแบบให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือ เรื่องหนึ่งเรื่องใด ซึ่งข้อมูลภาครัฐถือเป็นข้อมูลที่มีค่ามาก เพราะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางต่างๆ แบ่งเป็น

๒.๑.๑ ข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structured Data) คือ ข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างไว้ให้ค้นหาง่าย เช่น ฐานข้อมูล เป็นต้น

๒.๑.๒ ข้อมูลกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Data) คือ ข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างแบบลำดับชั้น(Hierarchy)

๒.๑.๓ ข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Data) คือ ข้อมูลที่ไม่ได้มีการนิยามโครงสร้างของข้อมูลไว้

๒.๒ ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) คือ การกำหนดสิทธิและความรับผิดชอบ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐทุกขั้นตอน ซึ่งธรรมาภิบาล ข้อมูลภาครัฐถูกกำหนดลงในพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ (มาตรา ๘) ซึ่งประกอบไปด้วย

๒.๒.๑ การกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ

๒.๒.๒ การมีระบบบริหารและกระบวนการจัดการและคุ้มครองข้อมูล ที่ครบถ้วน

๒.๒.๓ การมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล พร้อมการวัดผลการบริหารจัดการ ข้อมูล การกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจน การจัดทำคำอธิบาย ชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ

๒.๓ ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ยังเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทาง ควบคุม ตรวจสอบการบริหาร และจัดการข้อมูล หรือที่เรียกว่า วงจรชีวิตของข้อมูล (Data Life Cycle) ซึ่งประกอบไปด้วย ๖ ขั้นตอน คือ

๒.๓.๑ การสร้างข้อมูล (Create) จะเป็นการสร้างข้อมูลด้วยการบันทึกจากบุคคลหรืออุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการซื้อข้อมูล หรือการรับข้อมูลจากหน่วยงานอื่นๆ ด้วย

๒.๓.๒ กระบวนการจัดเก็บข้อมูล (Store) การจัดระเบียบข้อมูลที่ได้มาให้ง่ายต่อการใช้งาน ไม่สูญหาย หรือถูกทำงานด้วยวิธีการจัดเก็บลงเพิ่มข้อมูล หรือจัดการฐานข้อมูล

๒.๓.๓ กระบวนการใช้ข้อมูล (Use) การนำข้อมูลที่จัดเก็บมาประมวลผล ไม่ว่าจะเป็น การถ่ายโอนข้อมูล การเปลี่ยนรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการจัดทำรายงาน เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นถูกใช้ งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ รวมถึงการสำรองข้อมูลด้วยการคัดลอกข้อมูลที่ใช้งานในปัจจุบัน มาเก็บไว้ป้องกันการสูญหาย

๒.๓.๔ กระบวนการเผยแพร่ข้อมูล (Publish) การเผยแพร่ข้อมูลการควบคุมการเข้าถึง การแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน พร้อมกำหนดเงื่อนไขในการนำข้อมูลไปใช้ด้วย

๒.๓.๕ กระบวนการจัดเก็บข้อมูลถาวร (Archive) การคัดลอกข้อมูลที่มีช่วงอายุเกินช่วงใช้งาน หรือไม่ได้ใช้งานแล้วมาทำสำเนาเพื่อไว้ใช้งานอนาคต

๒.๓.๖ กระบวนการทำลายข้อมูล (Destroy) การทำลายข้อมูลที่จัดเก็บถาวรเป็นเวลานานหรือเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด

๒.๔ กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ คือองค์ประกอบที่จะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย

๒.๔.๑ โครงสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Government Structure) คือลำดับชั้นและหน้าที่ของ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ โดยจะจัดตั้งให้สอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่ จะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงานสูงสุด ประกอบด้วย คณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล ทีมบริการข้อมูล และผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล

๒.๔.๒ กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Government Processes) ประกอบไปด้วย ๔ ขั้นตอนคือ ๑) การวางแผน ๒) การปฏิบัติ ๓) การตรวจสอบ วัดผล และรายงานผล ๔) การปรับปรุงธรรมาภิบาล

๒.๔.๓ นิยามและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล (Definition and Rules) ประกอบด้วย นิยามข้อมูล กฎเกณฑ์ของข้อมูล/นโยบายข้อมูล และสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลข้อมูล

๒.๔.๔ การวัดการดำเนินการและความสำเร็จของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Government Metrics/Success Measure) ประกอบด้วย ความถูกต้องของข้อมูล ข้อมูลมีความครบถ้วน มี

ความเป็นปัจจุบัน มีความเชื่อมโยงต่อกัน ข้อมูลต้องเป็นประโยชน์ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ข้อมูลต้องพร้อมใช้งาน

๒.๕ ขั้นตอนการทำธรรมาภิบาลภาครัฐ การทำธรรมาภิบาลภาครัฐช่วยให้ทราบสถานะปัจจุบันของหน่วยงานว่าพร้อมหรือไม่พร้อมในเรื่องใด และสิ่งสำคัญคือ ช่วยให้สามารถเรียงลำดับขั้นตอนการทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐได้เป็นอย่างดี โดยมีทั้งสิ้น ๙ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การศึกษาสภาพแวดล้อม ๒) การกำหนดขอบเขต ๓) การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ ๔) การสื่อสารและสร้างการรับรู้ ๕) การวางแผน ๖) การกำหนดนโยบาย ข้อมูล ๗) การกำหนดกิจกรรมหลักในการดำเนินงาน ๘) การติดตามและวัดผล ๙) การตรวจสอบ ประเมิน และรายงานผล

๒.๖ เกณฑ์การประเมินคุณภาพข้อมูล คือ หลักเกณฑ์และมิติที่ใช้ตรวจสอบว่าข้อมูลมีคุณภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้หรือไม่โดยกำหนดการประเมินผ่าน “๕ มิติคุณภาพข้อมูล (Data Quality Dimensions)”

- ๒.๖.๑ ความถูกต้อง และสมบูรณ์ (Accuracy and Completeness) ประเมินเรื่องความถูกต้อง แม่นยำ แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีกระบวนการตรวจสอบ
- ๒.๖.๒ ความสอดคล้องกัน (Consistency) ประเมินเรื่องการเผยแพร่ข้อมูล การปรับปรุง ข้อมูล และแผนเรื่องระยะเวลา
- ๒.๖.๓ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (Relevancy) ประเมินว่า เป็นข้อมูลที่ผู้ใช้ต้องการ หรือเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องทราบ มีความละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้งาน
- ๒.๖.๔ ความสอดคล้องกัน (Consistency) ประเมินเรื่องรูปแบบของข้อมูล ความสอดคล้องกัน และมาตรฐานในการจัดทำข้อมูลของหน่วยงาน
- ๒.๖.๕ ความพร้อมใช้ (Availability) ประเมินความพร้อมใช้ของข้อมูล รวมไปถึงช่องทางในการขอ หรือใช้ข้อมูล

๓. ประโยชน์ที่ได้รับ

๓.๑ ประโยชน์ต่อตนเอง

สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาความรู้ด้านดิจิทัล มีความเข้าใจและสามารถจัดการข้อมูลตามกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามที่กำหนด

๓.๒ ประโยชน์ต่อหน่วยงาน

กรมพัฒนาที่ดินสามารถกำหนดแนวคิดและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพข้อมูลจัดทำเครื่องมือสำหรับการประเมินคุณภาพข้อมูล มีการบริหารจัดการและควบคุมคุณภาพข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ สนับสนุนการใช้ข้อมูลภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ทำให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการให้บริการประชาชนได้อย่างเหมาะสม